

2017-09-11

TJÄNSTESKRIVELSE  
UBN 2014/239-630

Utbildningsnämnden

## Observationer i VÅGA VISA våren 2017, samt uppföljning av observationer våren 2016

### Förslag till beslut

1. Utbildningsnämnden noterar informationen till protokollet.
2. Utbildningsnämnden ger utbildningsdirektören i uppdrag att genomföra kontrollbesök med Fisksätraskolans rektor och huvudman.

### Sammanfattning

Våren 2017 genomfördes observationer på sju förskolor, två grundskolor och en gymnasieskola i Nacka inom ramen för utvärderingssamarbetet VÅGA VISA. Observationerna visar på välfungerande verksamhet inom förskolor och skolor i Nacka. Flera enheter får bedömningar som ligger mycket högt. På Fiskarhöjdens och Gläntans förskolor ser observationerna att barnen ges möjligheter till ett lustfyllt lärande, och att ledningen bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete med hög kvalitet. I några fall har observationerna visat på utvecklingsområden som kräver större insatser, och utbildningsenheten bedömer att observationen blir ett stöd i utvecklingsarbetet för dessa enheter.

Uppföljningarna ett år efter observationen visar att observationerna oftast uppfattas som relevanta och i de flesta fall har det skett förbättringar inom de utvecklingsområden som har pekats ut.

### Ärendet

I detta ärende redovisas resultaten från observationer genomförda våren 2017 på sex förskolor, två grundskolor och en gymnasieskola. Observationerna har genomförts av lärare och skollidare från andra kommuner enligt en given metod som innebär att de genom besök i verksamheten och intervjuer skapar sig en bild av verksamheten. Verksamheten bedöms på fyra till sex områden utifrån läroplanen. Observationerna ingår i VÅGA VISA, kommunsamarbetet om utvärdering som utöver det professionella perspektivet genom observationer också visar föräldrars och elevers bild genom enkätundersökningar och medarbetarnas bild genom självvärderingar.



Under våren har en ny metod testats i en del av observationerna. Den nya metoden innebär att rapporten från observationen blir tydligare, kortare och mer överskådlig och att barn- och elevperspektivet stärks i observationen. Den nya metoden har fungerat väl, och metoden kommer att användas i samtliga observationer i höst.

Utbildningsenheten följer upp observationer efter ett år för att ta reda på hur förskolan/skolan arbetat vidare med observationens resultat och vad som har hänt med de förbättringsområden som pekades ut. (Bilaga 1)

## Vårens observationer

Observatörerna gör en bedömning av olika målområden på en skala från 1,0 (stora brister i kvalitet) till 4,0 (mycket god kvalitet). Åtta av de tio observerade enheterna fick en genomsnittlig bedömning på 3,0 (god kvalitet) eller däröver, vilket är samma resultat som förra terminen. De enheter som fått högst bedömningar våren 2017 är Fiskarhöjdens och Gläntans förskolor, som båda fått en genomsnittlig bedömning på 3,5.

På Fiskarhöjdens förskola bedömer observatörerna att verksamheten har en tydlig struktur som ger arbetsro och gynnar lärandet. Det projektinriktade arbetssättet bidrar till utveckling och ett lustfyllt lärande, och barnen stimuleras och utmanas i hög grad i sin språk- och kommunikationsutveckling. Verksamheten utgår i hög grad ifrån barnens behov, intressen och erfarenheter. De äldsta barnen ges möjlighet till ansvar och inflytande genom demokratiska processer. Ledningsteamet arbetar systematiskt med förskolans kvalitetsarbete.

På Gläntans förskola menar observatörerna att arbetet med förskolans värdegrund skapar trivsel och trygghet. Ett lustfyllt lärande skapas genom varierade arbetssätt och metoderna i undervisningen samt genom att pedagogerna tar tillvara på utemiljöns möjligheter. Gläntans förskola har samma ledning som Fiskarhöjdens förskola, och även här ser observatörerna att ledningsteamet bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete.

De två enheter som hade lägst genomsnittlig bedömning var Fisksätra skola (2,6) och Krabbans förskola (2,9).

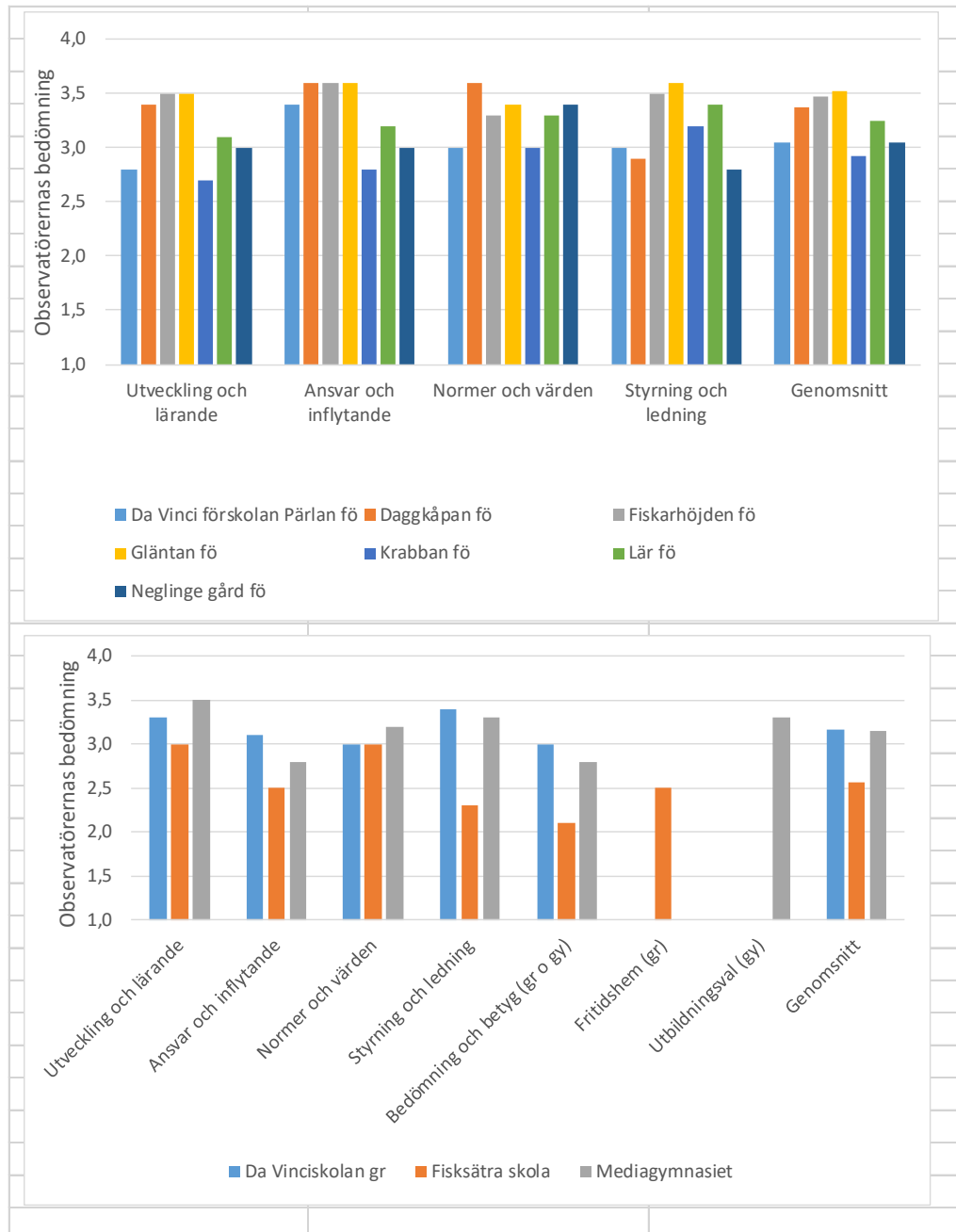
På Fisksätraskolan upplever observatörerna att de vuxna har ett förhållningssätt präglat av respekt och intresse för varje elevs bästa, särskilt under lektionstid. Men de menar också att det förekommer brister i förhållningssätt hos en del personal. Observatörerna ser att undervisningen präglas av ett mångsidigt språkutvecklande arbetssätt, varierade arbetssätt och ämnesövergripande inslag. Bland utvecklingsområdena finns förankrade strategier och metoder i mottagandet av nyanlända elever. Observatörerna pekar på brister i elevernas kännedom om målen för undervisningen och i skolans systematiska kvalitetsarbete.



På Krabbans förskola bedömer observatörerna att det finns ett gott bemötande mellan alla på förskolan, och ett lugnt och tryggt arbetsklimat. På förskolan finns stimulerande och pedagogiska miljöer inom- och utomhus Projektinriktat arbetssätt för de äldsta barnen bidrar till ett lustfyllt lärande. Observatörerna efterlyser en mer medveten pedagogisk verksamhet för yngre barn och de menar också att verksamheten bör utvecklas för att stärka barns inflytande, liksom att stödet till digital kompetens bör utvecklas. I likhet med Fiskarhöjden och Gläntan, som ingår i samma enhet, arbetar ledningsteamet systematiskt med förskolans kvalitetsarbete.

Som diagrammet nedan visar ligger flertalet bedömningar i vårens observationer mellan 3,0 och 3,5.

Figur 1 Bedömningar per målområde i observationer våren 2017 (med en skala från 1,0 (stora brister i kvalitet) till 4,0 (mycket god kvalitet))



## Utbildningsenhetens bedömning

Utbildningsenheten menar att observationerna även denna termin visar på flera välfungerande verksamheter inom förskolor och skolor i Nacka. Flera enheter får bedömningar som ligger mycket högt, och dessa verksamheter kan inspirera andra. Det gäller exempelvis arbetet med utveckling och lärande, normer och värden och ledarskapet på Fiskarhöjdens och Gläntans förskolor. Även Daggkåpan's förskola och Mediagymnasiet får höga bedömningar inom flera områden.



På Våga visas hemsida redovisas vilka förskolor och skolor som i de senaste årens observationer visat sig vara goda exempel.<sup>1</sup> För att redovisas som gott exempel ska förskolan eller skolan bedömts ha en verksamhet med hög kvalitet genomgående. Från vårens observationer i Nacka kommer Fiskarhöjdens och Gläntans förskolor att redovisas där.

För en enhet visade observationen visat på tydliga utvecklingsområden som utbildningsenheten bedömer kräver större insatser. Det gäller Fisksätraskolan. Diskussionen på överlämningsmötet visade att skolan bedömde att de hade nytta av observationsrapporten. Rektors kommentar till rapporten visar att utvecklingsarbete påbörjats under hösten. Utbildningsenheten bedömer att det är angeläget att följa upp skolans arbete, och föreslår därför att utbildningsnämnden ger oss i uppdrag att genomföra kontrollbesök med rektor och huvudmannen.

Även resultatet för Krabbans förskola var något lågt. Vår bedömning är att förskolans ledning har en hög medvetenhet om utvecklingsområdena och redan påbörjat arbete för att utveckla verksamheten.

Uppföljningarna av observationerna som genomfördes för ett år sedan visar att observationerna bidrar till vidare utveckling inom de av observatörerna identifierade förbättringsområdena, men även att ledningen känner ett stöd i ett redan pågående utvecklingsarbete. Utbildningsenhetens bedömning är att observationerna oftast uppfattas som relevanta och att de på olika sätt är till stöd för verksamheternas utvecklingsarbete.

## Konsekvenser för barn

Observationerna utgår från ett barn- och elevperspektiv och ger därmed viktig information om hur verksamheten stödjer barns och elevers utveckling och lärande samt ger en bild av förskolans/skolans sociala klimat som är en viktig del i barnens vardag.

Susanne Arvidsson  
Stridsman  
Förskoleexpert

Carina Legerius  
Utvärderingsexpert

Åsa Arnell  
Utbildningsexpert

Jill Salander  
Utbildningsexpert

Lotta Valentin  
Enhetschef

Bilaga 1: Uppföljning av observationer våren 2016

Bilaga 2: Metoden för observationer i VÅGA VISA

<sup>1</sup> <http://www.danderyd.se/sv/Vaga-visa/Goda-exempel-fran-forskolor-och-skolor1/Malomrade-forskola-och-skola---Ansvar-och-inflytande/>



Bilaga 3: Observationsrapporter med ev kommentar från förskolechef/ rektor våren 2017



## Bilaga I

### Uppföljning av observationer genomförda våren 2016

Uppföljningen av observationerna har genomförts inom ramen för utbildningsenhetens kvalitetsuppföljning med rektorer och förskolechefer. Syftet har varit att ta reda på vad som har hänt med de förbättringsområden som observationen visade och att öka kunskapen om hur observationen fungerar som kvalitetsverktyg för förskolor och skolor.

Dessa förskolor och skolor observerades våren 2016:

- Akademiska förskolan
- Leklabbet
- Lyckolunden
- Sjöängens förskola
- Smörblomman
- Inspira Älta
- Idunskolan
- Idungården
- Björknäs särskola
- Ormingesnoken
- Sickla skola
- Akademiska skolan

Samtliga observationer har följts upp under våren med ledningarna för enheterna. I nio av de tolv uppföljningarna bedömer vi att observationen i hög grad har använts för att utveckla kvaliteten i verksamheten. I ett fall där den använts i viss grad höll inte ledningen med om observatörernas bedömningar. I två fall där den använts hade ledningen bytts ut. Detta visar på vikten av att utbildningsenheten uppmärksammar nya chefer på om det finns en observationsrapport som de kan ta del av. Vi kommer att ta upp detta i introduktionsbesöken för nya chefer.

Utbildningsenhetens bedömning är att observationerna oftast uppfattas som relevanta och att de på olika sätt är till stöd för verksamheternas utvecklingsarbete. Det kan handla om att de bidrar till vidare utveckling inom de av observatörerna identifierade förbättringsområdena, men även att ledningen känner ett stöd i ett redan pågående utvecklingsarbete. På sju av de tolv enheterna kunde ledningen visa på förbättringar inom alla eller nästan alla utvecklingsområden som observationen visade på. På tre enheter visade uppföljningen med ledningen förbättringar inom en del av områdena. På de två enheter där ledningen inte använt rapporten kunde heller inte förbättringar påvisas.

## Bilaga 2

### Metoden för observationer i VÅGA VISA

I VÅGA VISA ingår förutom Nacka, Danderyd, Ekerö, Sollentuna och Upplands Väsby. Utvärderingen omfattar

- det professionella perspektivet genom observationer,
- elevers och föräldrars perspektiv genom enkätundersökningar samt
- personalens perspektiv genom självvärdering.

Observationer genomförs av skolledare och pedagoger. Observatörerna bildar lag som besöker en skola i en annan kommun under en period, ofta en vecka. Observatörerna skaffar sig en så heltäckande bild som möjligt av skolan och dess verksamhet genom verksamhets- eller lektionsbesök samt intervjuer och samtal med barn, elever, personal och skolledning. I observationsarbetet ingår också att ta del av skolans pedagogiska dokumentation.

En metodbok styr och stödjer observatörerna i deras arbete. De områden som observeras följer läroplanernas målområden. Metoden ses kontinuerligt över, och under våren har en ny metod testats i en del av observationerna. Den nya metoden innebär att rapporten från observationen blir tydligare, kortare och mer överskådlig och att barn- och elevperspektivet stärks i observationen. Analysarbetet för observatörer och för förskolor och skolor förenklas också. Ambitionen är att tiden för genomförandet ska minskas så att fler observationer kan genomföras. Den nya metoden har fungerat väl, och metoden kommer att användas i samtliga observationer i höst.

Observationen redovisas i en rapport som skrivs enligt en särskild mall. Innan rapporten är klar granskas den av oss tjänstemän, för att säkra att den är tydlig och följer metoden. Observationsrapporten överlämnas till skolan som observerats och till utbildningsdirektören. Rapporten fungerar som underlag för utveckling och åtgärder på skolan och används också som information till politiker och till föräldrar och elever.

Observationerna är en viktig del i Nackas utvärderingssystem då de är ett sätt att fånga de mjuka värdena i verksamheten, sådant som är svårt att mäta på annat sätt. Genom den kvalitativa metoden, som omfattar dokumentstudier, observationer vid verksamhets- och lektionsbesök samt intervjuer och samtal, skaffar sig observatörerna en bild av vad som sker på förskolan/skolan och hur det går till. Vid läsningen av rapporterna är det självfallet viktigt att vara medveten om att delar av observationen baseras på den ögonblicksbild som observatörerna fick den veckan som observationen genomfördes.

Förskolor och skolor tas väljs ut för observation enligt ett rullande schema. Ibland kan signaler om en verksamhet påverka urvalet. När skolor inspekteras av Skolinspektionen genomförs inga observationer samma termin.